

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Pentru neam și lege!

Chemarea Agru-lui către toți Românii uniți

Marele războiu ce a sguudit din temelii lumea, a făcut să sune și pentru nașia românească ora mântuirii. Dobândirea unității noastre naționale nu a fost un act de cucerire brută, de spoliatiune; ci un act de dreptate istorică, dumnezească. Nu am luat ce era al altora, ci am așezat hotarele dealungul pământului ce al nostru a fost dela zămislirea neamului românesc. Noi am muncit acest pământ, noi l-am apărat cu jertfe de sânge; libertatea și stăpânirea acestui patrimoniu național a fost „visul neîmplinit” de veacuri, vis de dragul căruia au „răposat și moșii și părinții” mucenici.

Asupritorii de altădată însă nu pot uita prada bogată, mănoasa glie românească. Prin tânguiri, mistificări, vicleșug, chiar și prin amenințări ei întrefin de ani o acțiune de propagandă pentru revizuirea tratatelor de pace și a hotarelor, acțiune ce se întefeste pe zi ce merge. România — încreștătoare în dreptatea cauzei sale — a privit cu calm la acestea svârcoliri neputincioase. Adversari de rea credință însă ar putea interpreta liniștea noastră tăcută drept abdicare. Opinia publică a început deci să reacționeze. Dela o margine la alta, țara fierbe de legitimă mânie împotriva acelor, cari vreau să aprindă în flăcări Europa, pentru a reînvia nedreapta tiranie din trecut. Acelaș sentiment de indignare stăpânește toate țările prietenilor și aliaților noștri. La noi și la ei, în ziua de 28 Maiu c. se vor desfășura, impunător și entusiast, manifestațiuni naționale pentru apurarea tratatelor de pace și pentru apărarea granițelor statornicite pe dreptate.

Noi Românii Uniți, dintru început am fost alături; am luat parte la toate manifestațiunile antirevizioniste. Am urmat glasul sângelui, porunca sfântă de dincolo de mormânt a lui Inocențiu Micu Klein, Petru Maior, Gh. Șincai, S. Bărnăușiu, Axente Severu, Oh. Barișiu, Dr. Augustin Bunea, Dr. Ioan Rațiu, Vasile Lucaciu și altor nenumărați martiri și luptători cari toți au trăit și murit pentru deșteptarea noastră națională, în slujba idealului unității românești.

Când acțiunea antirevizionistă se intensifică și se generalizează în cuprinsul hotarelor noastre, ia toți prietenii și aliații noștri, ne adresăm către toți credincioșii sfintei noastre biserici naționale cu un apel izvorât din conștiința făurită prin faptele trecutului nostru:

Români Uniți, ridicați-Vă în tot cuprinsul țării! Alergați cu toții la grandioasele manifestațiuni ce se vor ține la 28 Maiu la București și în toată țara! Manifestați prin numărul vostru, prin cuvântul vostru hotărât pentru dreptatea românească, pentru întregitatea patrimoniului nostru național! Contribuiți la desăvârșirea frontului atotcuprinzător al conștiinței naționale, care nu admite cu nici un preț stîrbirea drepturilor noastre sfinte!

Glasul unanim al țării va fi auzit pretutindeni; vor afla prietenii, dar vor ști mai ales dușmanii că toată suflarea românească este hotărâtă a muri „mai bine în luptă, cu glorie deplină” decât să mai tolereze profanarea gliei strămoșești. Vor ști dușmanii, se vor cutremura și se vor astâmpăra!

Dreptatea va triumfa!

Secretar general,
ss. prof. Augustin Popa,
deputat

Președinte,
ss. Valeriu Pop,
fost ministru

Serbările dela Blaj

După 85 ani dela marea adunare națională de pe Câmpul Libertății — Câteva însemnări și învățături — Blajul va avea stadion — Scurtă revistă a serbărilor comemorative

(=) Prognosticuri rele. Serbările de 15 Maiu nu s-au mai ținut de 5 ani; lumea le-a uitat. Criza: mai sălbatecă decât oricând. Pregătirile au început târziu. Nu s'a făcut destul zvon în presă; până în ultimele zile nu s'a prea știut dacă se țin ori nu. Șolomonarii încă erau potrivnici: ploaie și frig.

Urmarea: serbări reușite peste așteptări. Lumă aleasă și destul de multă. Școlari și dascăli mai ales, în frunte cu doi miniștri, înconjurați de prefecți, parlamentari și înalte fețe din învățământ. Atmosferă înălțată, avânt și voie bună. Program frumos, desfășurat fără încercături, spre mulțumirea tuturor. Chiar și a celor cari n-au fost de față, ci l-au ascultat doar la radio. Fiindcă „Radio Blaj-experimental” a avut buna inspirație de a împrăștia în largul universului, pe unde nevăzute, tot ce s-a spus la Blaj în 15 Maiu, începând cu impresionanta slujbă din catedrală și sfârșind cu distribuirea premiilor în amurgul serii.

S'a vădit astfel, prin faptă, că dreptate a avut păr. mitropolit Vasile, care nu s-a speriat de greutățile, reale și prevăzute, ci în butul lor a rânduit reînvierea serbărilor ce erau să se dea uitării. Ele sunt o datorie față de eroii mucenici din 1848 și un izvor de energii sufletești care nu poate fi cu nimic înlocuit. Optzeci și cinci de ani au trecut dela marea adunare a libertății — a formulat, pregnant, acest adevăr d. ministru Gusti — dar țara n-a uitat și în fiecare an calcă acest pământ ca să se umplă de putere și de încredere, de cari acum, în fața dușmanilor din afară și a greutăților de nouă așezare launtrică, avem mai mare nevoie decât oricând altă dată.

Intr'adevăr, trecutul nicăiri nu trăiește atât de intens ca în mica cetate școlară dela îmbinarea Târnavelor. Nicăiri morții neamului nu se ridică mai poruncitor în fața trecutului, arătându-i calea datoriei dusă la eroism. Adâncire în Dumnezeu și dragoste de neam până la risipirea propriei ființe, iubirea luminii și a cărții, cinstirea muncii și a simplității, respectarea ordinii și a autorității, prețuirea dreptății și a omeniei sunt elementele tainice cari alcătuiesc atmosfera Blajului nevăzut, acel suflu de adâncă și largă spiritualitate, formată din marile tradiții ale înaintașilor păstrate cu sfințenie dela mucenicul Inochentie și postelnicul Aaron, până la urmașul lor în cinste și jertfă, mitropolitul Vasile. — În această atmosferă, împreună închinându-se aceluiași umbre popor, școlari, dascăli și miniștri, veniți din toate unghiurile țării, este cu neputință

să nu ducă de aici nouă „putere și încredere”, să nu se pătrundă de un larg sentiment de înfrățire, să nu simtă vibrând sufletul neamului pe care îl cuprind, la Peatra Libertății, sintetizat, cu o singură privire.

Trecutul și prezentul, înfățișate într-o singură icoană măiastră, sunt în aceeași vreme un puternic izvor de inspirație și de precizare a gândirii pentru îndrumătorii creșterii tinerelor generații, pentru dascăli și mai marii lor. Nu este o simplă întâmplare faptul, că d. ministru Gusti aici a ținut să-și desfășoare, între zidurile celei mai vechi școale românești, în fața mulțimii de profesori, liniile mari ale programului de reformă sănătoasă, românească, a întregului nostru învățământ. — Cum nu se pot trece cu vederea nici admirabilele concursuri de gimnastică și educație fizică, ce au pasionat mulțimea elevilor. Ele sunt nota vremii, care nu poate fi desprețuită. Trebuie să fim neam sănătos, vânjos, fremătând de vigoare, gata de acțiune, plin de tinereță senină. Sportul intră prin aceasta în primul plan al preocupărilor pedagogice, cum atât de bine i-a tălcuit rostul d. secretar general Bucușa, la închiderea serbărilor. Ținând tare la trecut, Blajul se încopcie hotărât în viitor, căutând să realizeze vechiul ideal al educației armonice, integrale.

În această lumină capătă importanță deosebită promisiunea categorică pe care a făcut-o ministrul instrucțiunii: de-a găsi mijloacele pentru construirea unui mare Stadion modern pe Câmpul Libertății și pentru terminarea grabnică a Palatului Cultural încă neisprăvit. Serbările dela Blaj sunt menite să se încopcie organic în nouile îndrumări ale educațiunii și învățământului. — Ceeace va fi, fără îndoială, spre binele neamului și va da importanța unei pietrii de hotar serbărilor de 3/15 Maiu din acest an, revista cărora o dăm în cele ce urmează.

* * *

Sosirea școlarilor

Zile dearândul Blajul se pregătește, fără gălăgie, pentru primirea oaspeților așteptați. Comitetul organizator al serbărilor, prezidat de păr. Ștefan Pop directorul liceului „Sf. Vasile” este în plină fierbere. Ca totdeauna, multă bătaie de cap. Mai ales cu neprevăzutul: adecă cu cei ce vor sosi neanunțați. Impodobirea gărilor, a catedralei, a salei de spectacole este în grija altei echipe de tribuni și voinici de școală. Cercetașii defilează mereu. Goarnele lor vestesc într'una apropierea sărbătorii. Ultimele probe

pentru concert și... totul este gata: pot sosi școlarii.

Și, iată-l, încep a se revărsa încă de Sâmbătă, 13 Mai. Din toate părțile, cu toate trenurile. Rând pe rând, numărul școalelor se urcă la 35. Și anume: Alud (liceul de băieți și gimnaziul de fete), Cluj, Târgu Mureș, (liceul de băieți și cel de fete), Petroșani, Turda, Orăștie, Beluș, București (colegiul național „Sf. Sava” și liceul „Aurel Vlaicu”), Câmpina, Predeal, Făgăraș (liceul și școala normală), Brașov (liceul „Dr. Meșota” și liceul „Andrei Șaguna”), Alba-Iulia, Beluș (liceul de băieți și cel de fete), Dicioșmărtin, Dumbrăveni, Gherla. A fost prezent și orfelnatul C. F. R. din Predeal; iar din Drăguș (jud. Făgăraș) a sosit un mănunchiu de școlari mărunți dela școala primară, în haine pitorești, de sărbătoare și cu ochi mari, violi privind frumusețile din povești ale serbărilor. Două echipe de studenți universitari, dela București și Cluj, întregesc șirurile poporului de ucenici ai cărții veniți să prăznuiască marea zi de libertate, și care umple orașelul lui Inochentie, ca un furnicar neastâmpărat, cu valuri de viață clocotitoare.

În aceeași vreme, trenurile aduc și un număr mare de profesori și oaspeți distinși, din toate părțile. Guvernul țării este reprezentat prin d. ministru al instrucțiunii și cultelor *D. Gusti*, primit cu alaiu de școale și condus, în cântări și sunet de fanfare la reședința mitropolitană *Duminecă dimineața*; și prin ministrul Ardealului *Dr. Emil Hațieganu*, care sosește luni, în ziua praznicului propriu zis. În statul lor major se aflau multe fețe alese: d. secretar general E. Bucuța, directorii generali Aug. Caliani și I. Bratu, inspectorii generali German, Popa, Șuteu, Stan, Lateș. Din mulțimea oaspeților mai notăm pe prefectii: *Dr. Holom*, (Târnava-Mică), *Dr. N. Crăciun* (Trei-Scaune), *Dr. Vesca* (Mureș), *Ștefan Pop* (Alba), *B. Suciu* (Târnava-Mare); apoi un șir de parlamentari, profesorii universitari *Dr. A. Borza* și *Aug. Maior*, directorul colegiului „Sf. Sava” din București *Șt. Pop*, gazetarii trimiși de „Patria”, „Universul”, „Dimineața”, „Adevărul”; și alții mulți, profesori și profesoare mai ales, numele cărora nu pot încăpea toate în coloanele noastre sgârcite.

Duminecă 14 Mai

Începe frumos. Zarea se mai deschide. Celele de tineret, care aduc în triumf și sunet de fanfare pe ministrul școalelor, înviorează inimile. Azi însă nu-i timp de reverii. Mergem, des de dimineață, la sf. Liturghie, în biserica catedrală. Încep apoi numai decât *concursurile de gimnastică*. Ziua întreagă abia le va ajunge. Sunt multe școale cari își măsoară puterea și istețimea. Și în multe chipuri: sărituri în lungime, înălțime, și triplu-salt, aruncarea discului și la wolley-bal. Și ele trebuie să se desfășoare în perfectă concordanță cu imutabilele canoane ale întrecerilor de acest fel, măsurând și notând meticolos fiecare punct. Adevărate olimpiade școlărești, nu glumă. Noroc că e larg Câmpul Libertății și întrecerile diferite se desfășoară paralel, la toate categoriile.

În acest timp, ministrul instrucțiunii cu însoțitorii, după ce a trecut mai întâi în revistă câmpul de întrecere al tinerilor atleți, a făcut, însoțit de o aleasă suită, un *turneu prin comune*. Mai întâi drumul a dus pe Târnava-Mică în sus, prin: Sâncel, Pânade, Spini, Bia, Șona, Sânmiclăuș, Jidveiu. Toate satele au așteptat, cu mic cu mare, cu porți triumfale, în haine de sărbătoare, pe ministrul școalelor, arătându-și cu sincere și spontane urale însuflețite marea bucurie de a avea în mijlocul lor un sfetnic al Tronului. Prăznuirea din Cetatea de baltă, în deosebi, a luat proporții neașteptate. Mulțime imensă, ca la ocazii foarte rari. Nu numai frumoasă comună era adunată toată, dela copii până la moșnegi, ci au alergat acolo și satele din jur: Feisa, Veseuș, Cornești, Sântă-Mărie și Căpâlna de Jos. Nicăiri vorbele cuminți ale ministrului n'au putut cădea în pământ mai bun; iar pomenirea u-neltirilor revizioniste ale dușmanilor nicăiri n'au putut deslănțui un mai puternic uragan de simțire românească. Am avut astfel improvizată o strălucită *manifestație antirevizionistă*.

Reîntors la Blaj, ministrul școalelor a participat la *masa comună a profesorilor*, care s'a dat la Școala noastră de menaj. Tot timpul a stăpânit aci aer de plăcută înfrățire, de senin sufletesc și vii discuțiuni asupra problemelor școlare. Lor le-au dat expresie și

cele câteva cuvinte de închinare ce s'au ridicat. II. Sa *Dr. A. Cheflanu* a salutat pe ministrul școalelor — întâiul dela unire care ne cercetează! — în numele păr. Mitropolit, *Di Ștefan Pop*, directorul Colegiului Național „Sf. Sava” din București și „decanul directorilor” din țară, cum i-a zis d. ministru, subliniază marea grijă ce trebuie să avem de o bună educație fizică a tineretului și pentru directivarea căreia concursurile de 3/15 Maiu dela Blaj trebuie să se poată desfășura mai sistematic, pe un „stadion” modern, construirea cărui o recomandă călduros, în aplauzele tuturor, grijei ministerului culturii. Ceeace d. ministru *Gusti*, în răspunsul care accentulează datoria tuturor de-a veni să se adape sufletește în acest oraș de școale și cărțurari, promite cu bucurie, în aplausele entusiaste ale tuturor.

După masă, concursurile de gimnastică merg înainte, fără încetare. Cerul e milostiv: nu plouă. Ministrul Instrucțiunii, cu mare suită, cercetează frunțașă comună *Mihalț* (jud. Alba), unde i-se face, din partea impunătoarei mulțimi, primire însuflețită, bunele sentimente și gânduri ale harnicilor plugari tălmăcindu-le păr. *Victor Aaron* și d. primpretor *G. Ursu*. Ca și în celelalte comune, și de aici d. ministru, care a dat convinse asigurări de interesul cel poartă bisericii și școalei pe care le socotește instituțiunile de temelie ale țării, a îndemnat poporul să stea neclintit în dragostea de neam și rege, și să aibă toată încrederea în ocărmuirea partidului național-țărănesc, care lucrează cu multă râvnă pentru binele obștesc. După acestea a cercetat școala primară, apoi peste Alba-Iulia—Teiuș, s'a reîntors la Blaj, unde încă în seara aceleiași zile, până târziu în noapte, a ținut o importantă *conferință cu profesorii*, tălmăcind idelle cari vor sta la baza unei serioase și românești reorganizări a întregului învățământ.

Ziua cea mare

Adevăratul praznic comemorativ se ține luni, în 15 Maiu. De dragul lui, cerul ne este milostiv. Soare dulce învalue Câmpia Libertății și îmbracă în scântea de lumină podoaba

Foiața „Unirii”

De-ale filozofilor

Mici întâmplări din viața unor oameni mari
2) de prof. **Ion Covrig-Nonea**

Lipsa de înțelegere este mult îngreunată când se vorbește despre filozofie și filozofi, unde se cere o inteligență superioară și multă pătrundere. Atmosfera în care sunt învăluite aceste două cuvinte: filozofie și filozof, trebuie să o mărturisesc, este haotică, și nebuloasă. Se înțelege, prin filozofie, un studiu foarte înalt și de nepătruns, uneori; palavrageală, alteori. Protagonistul acestui studiu, filozoful, este un om foarte deștept, dar nebun. Nervii filozofului, crede mulțimea, sunt sdruncinați din cauza speculației, a rătăcirilor dese prin lumea invizibilă a esențelor și a principiilor; „umblă cu capul în nori” se exprimă poporul. Distrat, preocupat de lucruri înalte, copilăros și neîndemânatec în viața practică, *nebun deci*, (?), ca aspect fizic, filozoful este un om urât, o adevărată sperietoare, cu fruntea lată, părul mare și nepleptănat, adus de spate, foarte slab sau foarte gras, prost și neîngrijit îmbrăcat. În schimb are mult spirit în discuții, vorbește frumos și amuzant, căci spune lucruri noi. Și poporul, bazat pe aceste idei preconcepute, convins că prea multă învățătură strică, ia în

derizlune pe cărțurari și recomandă copiilor să învețe puțin, ca să nu... nebunească.

Asemenea păreri și prejudecăți trebuiesc respinse din capul locului. Căci, în definitiv, filozofii nu au fost toți urâți ca înfățișare și știința lor așa de nepătruns. Au fost, între ei, oameni mondeni, au trăit pela curtea domnitorilor, e drept însă, mai mult retrași. Dar să nu se uite un lucru: marile sisteme filozofice elaborate de filozofi, acele stânci de granit ce fac cinstea genului omenesc, nu se pot clădi în zarva lumii, în cănăntul paharelor, ritmul sacadat al jazzului și al pașilor de rumbă! Ele se elaborează în liniște și singurătate, unde, gândul, stăpân pe forțele lui, reflectează și analizează spre a clădi.

Filozoful *Socrates* avea o soție cicălitoare, *Xantipa*. Aceasta certa în fiecare zi pe bietul om, numindu-l leneș și lipsit de energie. El suporta reproșurile și insultele fără să se tulbure sau să replice. (În paranteză fie zis, *Socrates* merita aceste numiri, pentru că toată ziua rătăcea prin Agora și ținea discursuri filozofice iar de familie se îngrijea puțin). Într-o zi, după ce le-a certat sdravăn iar *Socrates*, conform obiceiului lui, a suportat fără să se enerveze, ca să pună capăt scandalului, vrea să plece *Xantipa*, enervată și mai rău, apucă cu furie o oală cu apă care fierbea pe sobă și-o aruncă după soțul ei. *Socrates*, fără să-și iasă din fire și din calmul său filozofic, îi spune: „Știam că după furtună trebuie să vină și ploaie”.

Arthur Schopenhauer, protagonistul pesimismului, era un om orgolios și plin de vanitate, dar și extrem de monden. Frecvența societatea cea mai bună și îi plăcea să trăiască bine deși, în opera lui filozofică, milităază pentru o viață austeră, lipsită de plăceri și ambiții, o *negare a voinței*, care să ducă la nirvana. Într-o zi, la un banchet, unul dintre prieteni îi evidențiază lipsa de concordanță între concepția teoretică ce o profesază despre viață și ceea ce face zicându-i:

„Bine *Schopenhauer*, tu zici că să negăm voința și să trăim auster, iar tu bei și mănânci ca un epicureu din Renaștere”.

„Dragul meu, replică *Schopenhauer*, până sunt tânăr îmi afirm voința, căci la bătrânețe voi avea timp suficient să o neg”.

A murit la 70 de ani de apoplexie, deși el spera să trăiască o sută de ani, așa că nu i-a mai rămas timp să-și nege voința.

Același *Schopenhauer* consuma cu multă poftă niște delicatose într'un restaurant foarte luxos din Berlin. Un conte, adept al filozofiei lui, îl vede și îl spune mirat:

„Cum, *Schopenhauer*, și filozofii mănâncă delicatose?”

„Dar ce, delicatosele sunt numai pentru proști?” răspunde filozoful.

La curtea tiranului din Siracuză, *Dioniso*, trăia filozoful *Clistenes*. Om de spirit, cinic și

minunată a mândrelor costume naționale, cari dau farmec deosebit mișcătoarei mări de fețe senine cari împânzesc străzile și câmpul.

În catedrală, frumos împodobită prin cârma „Reunionei de femei“, se desfășoară, ceremoniile majestuoase și impresionante ale sf. Liturghii pontificată de p. ep. *Alexandru* al Maramureșului, care a rostit și o însuflețită predică despre dragostea de neam. Corul „Reunionei corale“, condus de prof. *C. Cherebețiu* a fost la înălțime: fineță, precizie, armonie.

Îndată după sf. slujbă, prin fața catedralei, pe balustrada căreia iau loc dd. miniștri cu suitele, p. ep. *Rusu* și alți înalți oaspeți, trece, în pas sărbătoresc și apăsător, în sunet de goarne și falfare, *marea defilare a școalelor și satelor*, spre Câmpia Libertății. Mai întâi ale Blajului, cu cei peste 1500 ucenici ai cărții, cari învață sub privegherea tainică a eroilor din 48. Apoi celelalte, până ce cronicarii însemnează pe răboj 35: val uriaș de tinerețe și entuziasm, de voie bună și mândrie românească. Suflul și se umple de încredere privind coloana lor pitorească, legănată în ritm viu, călcând pământul apăsător, aspru, energic. — Sentiment care crește încă privind satele ce trec: Sâncel, Iclod, Spini, Pânade, Bia, Glogoveș, Lunca, Lodroman, Micăsasa, Ciufud, Tiur, Spătaș, Cergăul mic, Cergăul mare, Crăciunel și Veza.

Pe Câmpul Libertății

Icoana mulțimii, ca valuri mișcătoare ca marea, adunată în preajma Pietrii ce amintește marea adunare din 48, în fața tribunei acum statornic durată, fascinează. Cuvântările ce se rostesc rând pe rând, în fața microfonului plin de mister, capătă avânt și putere din puternică vibrație a suflurilor ce străbate mulțimea. În graul lor învie aievea adunarea celor 40.000, graul și învățămintele căreia le tâlcuiesc, pe rând, dd. *Dr. Coriolan Suciu* (Blaj), *Nicolae Buta* (Sindicatul zărilor români din Ardeal), *G. Lungulescu* (ziarul „Universul“); *d. I. Pora*, (președ. studenților ardeleni din București); *d. Silaghi*, (în numele centrului studențesc „Petru Maior“ Cluj); *Gh. Rednic*, („Astru“

București) și *d. prof. D. Gusti*, ministrul culturii naționale*). Clericul *I. Opreșta* mai rostește o parte din discursul celebru al lui Bănușiu, și adunarea se încheie în acordurile imnului „Deșteaptă-te Române“, cântat de mulțime.

Un popas încă la „Panteonul Blajului“, cimitirul de lângă bisericuța parohială, unde dorm eroii din 48: Șuluțiu, Cipariu, Axente Severu, Moldovănuș. Vrednicile lor le slăvește, în frumoase cuvinte, *d. prof. Nic. Comșa*, de la liceul nostru de băieți.

Vremea trece. Ceasurile 13^{1/2}. Lumea se îndreaptă spre reședința mitropolitană. Aici au loc recepțiile făcute de dd. miniștri și p. mitropolit Vasile. — Apoi, în vechea clădire a Seminarului lui Aaron, masă întinsă pentru 120 de persoane. În atmosfera stăpânită de mari amintiri și multe tradiții, P. mitropolit Vasile rostește un emoționant cuvânt pentru M. Sa Regele, pe care ține să-l asigure, că El și Blajul său de astăzi, se silesc din toate puterile să păstreze moștenirea primită și să meargă înainte pe drumul vechilor tradiții*). — În același spirit înălțat au vorbit apoi dd. miniștri *Gusti* și *Hafteganu*, și *II. Sa* a p. vicar *Cheșianu*.

După masă, tot pe Câmpul Libertății, au loc frumoase producțiuni de gimnastică, de ansamblu, ritmică, dansuri naționale. Publicul mare privește încântat frumseța mișcărilor, frumseța dansurilor. — De încheiere: *premierea școlilor și elevilor câștigători la concursurile gimnastice*. Premiul întâi, steagul Blajului, l-a dus liceul de băieți din Blaj; al doilea (cupa ministerului instrucțiunii) școala normală din Făgăraș, iar al treilea (o statueta dată de ministerul muncii), liceul „Radu Negru“ din Făgăraș, de la care a trecut la liceul „Andrei Șaguna“ din Brașov, Făgărașul obținând un alt premiu frumos: cupa „David“

*) Frumosul cuvânt al d. ministru, ca și pe acel al d. prof. Suciu îl dăm în altă parte a acestui număr. *N. Red.*

*) Cuvântul impresionant al p. Mitropolit îl publicăm în întregime în acest număr al gazetei. *N. Red.*

Baron Ursu de Margina“ pentru ținută și disciplină exemplară.

Drept încoronare a serbărilor, seara s-a dat, în sala de gimnastică, un minunat *concert festiv*, al școalelor Blăjene. Academia teologică a cântat balada „Altarul mănăstirii Putna“, compoziție de Porumbescu, orchestrată de C. Cherebețiu; corul liceului de băieți, condus de S. Toduța, a executat admirabil câteva compoziții de I. Mureșanu. Punctul de forță a fost „Fetița orfană“, operetă-ferie, libretul căreia e scris de d. Al. Lupeanu, iar muzica de N. Oancea. Școalele de fete, sub conducerea d. Oct. Pop, ne-au dat un spectacol minunat, care a fermecat nu numai imaginația setoasă de basm a tineretului, ci pe toți cei cari au simț pentru frumos.

Spovedanie arhierescă

— Cuvântul p. Mitropolit Vasile —

Domnule ministru, Prea Sfințite, și Domnilor,

Simțesc că se apropie timpul când trebuie să închei socofile vieții mele și să mă spovedesc.

În ziua de anul nou 1920, Majestatea Sa Regele Carol II, pe atunci Moștenitorul Tronului, se pogorise să la parte la hirotonirea mea întru Mitropolit al Blajului.

În cuvântarea-i răspuns, pe care mi-a adresat-o atunci, în Catedrala Mitropolitană, a binevoit să-mi reamintească meritele pentru neam, cultură și biserică, ale înaintașilor mei întru arhierie și dascălie. Și, ca o urmare firească îmi impuse sarcina, de a păstra și a dezvolta până în cele mai tainice colțuri ale sufletului poporului credincios, acea sfântă moștenire.*

Nu știu dacă am împlinit și în ce măsură am împlinit eu această prea înaltă poruncă.

Una însă o știu și anume că eu nu mă puteam abate, fără să devin necredincios, dela calea bătătorită de înaintașii mei — vldicii și ei — cale bătută de ei chiar după porunca Mântuitorului Hristos.

Din momentul instalării mele de Mitropolit, aveam să devin și eu un, „mai mare“ în bise-

pedant, care și-a formulat o adevărată doctrină despre demnitate, profesând că demnitatea este cel mai mare bun al omului și cine renunță la ea, nu se poate numi om. Într-o zi, unul din prietenii lui, bănuit că ar fi complotat împotriva tiranului, a fost condamnat la moarte. Toată curtea a intervenit spre a fi iertat. Dionisos era neînduplecat. Între cei cari solicitau iertarea era și Clistenes. Văzând că nu se ajunge la nice un rezultat, în fața curții întregi, Clistenes a căzut în genunchi și a implorat tiranului iertare pentru prietenul său. Dionisos, surprins de această călcare a doctrinei la care știe că Clistenes ținea foarte mult, l-a iertat pe condamnat. Prietenii l-au apostrofat însă după plecarea lui Dionisos:

„Bine Clistenes, tu care țineai așa de mult la demnitate te-ai înjosit așa de mult astăzi!“

Clistenes, fără să fie surprins, replică rece: „Dragii mei, ce să fac dacă Dionisos are urechile la picioare?“

La curtea aceluiși Dionisos a ajuns și Platon. Între „divinul Platon“ cum îl numește Schopenhauer și Clistenes, două temperamente deosebite, erau discuții vehemente, cari pasionau toată curtea. La o serbare, Dionisos oferă câte un cadou compus din bani și cărți celor doi filozofi. Clistenes luă banii, refuzând cărțile; Platon, aristocrat cum era, acceptă cărțile, respinse banii. Odată împărșeala făcută, se adresează Platon ironic către Clistenes și vrea să-i joace un renghiu:

„Ei Clistenes, tu teoreticianul demnității, primești bani dar refuzi cărțile; cum vine asta?“

„Prietene, răspunse, imperturbabil ca în totdeauna, Clistenes, eu sunt om sărac și am nevoie de bani; tu de cărți ca să te mai cultivi.“

În istoria filozofiei numele lui Platon figurează în locul de cinste; al lui Clistenes însă dispăre. Este, probabil o satisfacție ulterioară ce i-o servește posteritatea lui Platon pentru lovitura ce a primit-o.

Figura cea mai interesantă din antichitate, de numele căreia se leagă multe anecdote este *Dlogene Cinicul*. Este acela care, ziua, în amiază mare, cu lampa în mână, umbla în căutarea unui om și, se zice, dormea într'un butoiu.

Cinicii aceștia erau filozofi cari voiau să trăiască după natură. Nu aveau locuințe stabile, umblau prost îmbrăcați și dormeau unde puteau. Erau spiritul de negație a civilizației vechi, cum sunt nihilistii și anarhiștii negatorii civilizației europene.

Odată, Dlogene, rătăcit pe câmp, cu un pahar de cristal în mână, caută un izvor de unde să bea apă. Găsește, după multă rătăcire, un izvor, iar lângă el un copil, bând apă din pumni. Îl privește mirat și deodată își lsbește paharul de pietre strigând: „acest copil m'a învățat mai mult decât mulți înțelepți“. Și deatunci cât a mai trăit a băut apa din pumni.

Bernard Shaw, umoristul și causticul scriitor englez foarte urit ca înfățișare fizică,

primește o scrisoare dela miss America în care i-se scrie, între altele:

„Domnule Shaw, dumneata ești cel mai deștept om din lume; eu cea mai frumoasă femeie; să ne căsătorim. Copilul nostru va fi cel mai frumos și cel mai deștept om din lume.“

„Domnișoară, răspunse Shaw, eu m'ăș căsătorii cu D-ta, dar mă tem ca nu cumva copilul nostru să fie frumos ca mine și deștept ca D-ta.“

Im. Kant avea obiceiul ca Duminică să cheme la masă persoane din oraș, de obicei burghezi și meseriași. Un mare prieten îl întreabă:

„De ce tu, Kant, te înconjori de oameni nepregătiți și puțin culti, când ai putea avea numai intelectuali în jurul tău?“

„Prietene, răspunse Kant, dela orice om poți învăța câte ceva dacă este om de treabă. — Și apoi eu am nevoie de recreație — căci în filozofie îmi ajung eu!“

Este ceva orgolios în partea ultimă a răspunsului: convingerea omului care are conștiința superiorității și valorii sale.

Închei și eu prin cuvintele lui Kant: „dela orice om poți învăța ceva“, chiar și din aceste întâmplări din viața lumească a filozofilor, spirituale și hazlii „de prin lume adunate și iarăși în lume date“.

rica Domnului, după cum „mai mare“ juseseră și antecesorii mei.

Celor mai mari însă din biserică sa, Domnul le impuse sarcini cu totul opuse sarcinilor „mai marilor“ lumești.

Mai marii neamurilor le stăpânesc pe ele — zicea Domnul Hristos — și ceiace le domnesc făcători de bine se cheamă; iar la voi, la mai marii bisericii, nu e așa. Ci celce este mai mare între voi, să fie ca cel mai mic, și cel dintâi tuturor slugă.

Antiteza aci, nu este între autoritatea ca atare a mai marilor lumești și autoritatea ca atare a mai marilor bisericești, cași când în biserică n'ar fi autoritate. Căci fiind și biserică o societate compusă din oameni și viețuind între oameni, ea încă trebuie să aibă o autoritate, care să coordoneze faptele provenite dela ființe libere.

Antiteza e cu privire la felul de a privi însăși autoritatea. Căci pe când după mentalitatea omenească, autoritatea e pentru binele mai marilor „mai marii neamurilor le stăpânesc pe ele și cei ce le domnesc făcători de bine se cheamă“ — punctul până unde poate ajunge lașitatea și lingușirea omenească de a zeifica pe tirani — pe atunci în biserică după porunca Domnului cel ce dețin autoritatea nu o dețin spre folosul și binele lor, ci ei trebuie să o folosească spre binele supușilor. Cu alte cuvinte, în biserică Domnului Hristos și după porunca Mântuitorului, superiorii nu sunt puși ca ei înșiși să fie serviți și satisfăcuți de către supuși în toate plăcerile lor, ci ei sunt puși ca înșiși să servească interesele subalternilor lor, bine înțeles prestându-le aceștia ascultare și reverință, căci doar de aceea sunt „mai mari“.

Oamenii bisericii după porunca Domnului, trebuie să fie oamenii jertfei de sine. Aceasta este cheia de boltă a tuturor meritelor de cari se învredniciseră înaintașii mei în interesul binelui obștesc.

Ei și-au iubit neamul, pentru că pildă le dase dumnezeescul învățător care a plâns asupra Ierusalimului, pe al cărui fil El voise să-i adune pecum își adună cloșca puii săi sub aripi, dar fără ca el să vrea.

Tot din dragostea de neam, unii din ei au pretins drepturi pentru poporul român iobag, expunându-se prin aceasta primejdiei de a fi aruncați pe jereastă, de către puternicii zilei de atunci, pentru cutezanța lor, ori murind în exil, departe de poporul iubit pentru care se expuseseră; alții apoi din ei s'au pus în fruntea deputațiilor trimise pentru dobândirea de drepturi, iar alții și-au petrecut nopțile, lângă lumina câte unui opaiț, descifrând hrisoave din cari să arate dușmanilor neamului legitimitatea drepturilor noastre, ori să dovedească latinitatea noastră, în potriva celor ce o contestau.

În fine alții au luminat cu învățăturile lor mințile celor nepricepuți, deschizând și susținând școli, ori cu dărnicia lor au îmbrăcat pe cei goli și postind au săturat pe cei flămânzi, pentru că toate acestea sunt îndatoriri de ale milostivirii creștine, impuse lor de Mântuitorul Hristos.

Toți aceștia s'au jertfit pe sine pentru ca să plinească porunca Domnului: „Iar voi nu așa, ci cel ce este între voi mai mare să fie ca cel mai mic și cel dintâi tuturor slugă“.

Și după ce dragostea se răsplătește cu dragoste, cu acest balsam care îndulcește toate asperitățile și nivelează toate contrastele sociale, nu e mirare, domnule ministru, dacă în școlile Blajului vei afla, ceea ce poate că cu greu vei găsi alturea, și anume că aici să muncește din convingerea care are la bază pe Dumnezeu, care poate obliga în conștiință și pe „mai mari“ și „pe supuși“, și pe dascăli și pe învățăceli. Pentru că la noi sunt păzite cu sfințenie poruncile Mântuitorului: iar la voi nu va fi așa, cum este la alți oameni, „ci cel ce

este mai mare între voi, să fie ca cel mai mic și cel dintâi tuturor slugă“.

Te rog deci, d-le ministru, să aduci la prea înalta cunoștință a Maestății Sale Regelui, al cărui sfințic ești, că Mitropolitul Blajului, conștient de îndrumarea dată lui cu prilejul hitonirii sale întru Episcop, a păstrat, pe cât a putut, până în cele mai tainice colțuri ale sufletului poporului său credincios, sfânta moștenire eredită dela înaintași și că va păstra-o și în viitor. Deodată te mai rog, domnule ministru, să aduci la Prea Înalta cunoștință supunerea neclintită și dragostea nefățărită a profesoriei și școlăriei din Blaj față de Regele lor iubit, Patronul Culturii Poporului, căruia îi cerșesc dela Părintele milelor ani mulți glorioși, spre fericirea Patriei.

Să trăiască la mulți ani, Maestatea Sa Regele Carol II, și să înflorească la mulți ani Augusta Casă Domnitoare,

Pelerinajul Universal al Presei Catolice la Roma (2-10 Iunie 1933), cu prilejul anului sfânt. Program general. Comitetele naționale vor comunica aderenților lor condițiile particulare de transport până la Roma. Condiții comune tuturor delegațiilor: **3 Iunie.** — Adunarea generală la care se va prezenta un anume număr de chestiuni relative la organizarea Presei Catolice. Această ședință va avea loc în sala cea mare a Cancelariei Apostolice, în prezența personalităților Cetății Vaticanului.

4 Iunie. — Canonizarea fericitului Fournet, ceremonii la care ziaristii vor putea asista. — Vizitarea basilicilor din Roma în automobil.

5 Iunie. — Ședință închinată afacerilor profesionale. — Vizitarea în automobil a Romei și a catacombelor. — **6 Iunie.** — Vizitarea Cetății Vaticanului, și anume a stațiunii de Radio pentru a asista la experiențele Belinografului și pentru a face o comunicare prin radio Presei Catolice Mondiale. — Muzeul Vatican.

— Ora de audiență la Papa se va comunica pelerinilor la sosirea lor în Roma. — Un banchet la orele 13 va înfrăți comitetul roman și delegațiile. — Seara, pelerinii vor pleca la Assisi la orele 17,10 și vor sosi la orele 21,08, după ce vor fi schimbat trenul la Foligno la orele 20,25. Tichetele de incartiruire se vor distribui înainte de plecarea din Roma. — **7 Iunie.** — Vizitarea orașului Assisi în autocar. La orele 17,05 plecarea la Florența.

— **8 Iunie.** — Vizitarea Florenței. Despărțirea delegațiilor. Grupurile ce trec prin Paris vor pleca în ziua de 8 Iunie orele 15 și vor sosi acolo în ziua de 9 Iunie la orele 14,10.

Pensiunea complectă dela ora plecării până la ora sosirii va fi îngrijită de Pelerinaj. — La fiecare națiune, delegatul Biroului Internațional al Pelerinajelor se va putea pune în legătură cu Comitetul național pentru stabilirea condițiilor particulare. — În ce privește taxele de participare, ele trebuie să se fixeze deosebit pentru fiecare țară. Pentru orientare, comunicăm pe cele fixate pentru Franța: 1,500 franci de persoană, cu hotel și călătorie pe calea ferată clasa întâi; 1,200 franci cu hotel și cale ferată clasa a doua.

Două beatificări. Pe cerul Fericitilor credinții mai lucesc două stele. Privirile lumii dreptcredincioase au fost îndreptate spre amândouă de Mireasa Domnului, în aceeași lună de Mai a Anului Sfânt acum în curs.

1. În 7 Mai c. a fost beatificată Ven. M. Vincenția Gerosa. Fericita s'a născut la 29 Octomvrie 1784 în Lovere (eparhia Brescia). La botez primește numele de Ecaterina. Rămasă fără părinți și fără frați, la 21 Noemvrie 1835, după o viață de pietate exemplară, îmbracă halna de călugăriță deodată cu altă soră

de sfințenie, Fer. Capitanio, căreia îi supraviețuiește, conducând apoi singură instituția „Surorilor de Caritate din Lovere“, înființată de ele două. Fericita Vincenția e tipul femeii harnice, conștiențioase, de marcă antică creștină, „Fără să fie înzestrată cu puteri intelectuale deosebite, — cum scrie păr. Tamborini, biograful său, — fără să clădească pe calcule omenești, fără protecția nu știu căror mari autorități; urmând docilă sugestiilor divine, cu simplitate și umilință și ostentindu-se „come un bove“ (vorba dânsel), a isbutit să dele bisericii, societății omenești și ceriului mil și mil de suflete împăcate, muncitoare și cinștite. La moartea Fericitei, întâmplată în 1847, Institutul număra 24 de case cu 243 călugărițe. Luna aceasta număra 550 de comunități cu 6700 Surori ce se jertfesc prin cele dispensarii, orfanotrofi, institute de rachitici, case penitenciare, azile pentru orbi, oratorii, convicte, azile infantile, etc., prin Italia, Indii, America de Sud și Palestina.

2. A doua oară în luna aceasta a îmbrăcat basilica San Pietro podoabe de mare și sfânt praznic în ziua de 14 Maiu, când a fost beatificată solemn Ven. Gemma Galgani. Asupra acesteia o să revenim mai pe larg cu proxumul prilej. Deocamdată notăm doar atâta că s'a născut la Camilliano, în 12 Martie 1878, din familie burgheză, modestă și onestă. Viața Fericitei e un lanț de suferințe suportate cu resemnarea iubirii eroice. Orfană de mamă, trece cu tatăl-său (farmacist) la Lucca, după un scurt popas la Camaiore. Educația și-o face sub îngrijirea călugărițelor zise ale „Sf. Zita“. Pierde în curând și pe tatăl-său, ca să fie luată, la 1900, în familie, de „plissima famiglia Giannini“, cum spune Decretul bisericesc. Moare în 11 Aprilie 1903, după o viață în care supranaturalul devenise, așa zicând, obișnuit și palpabil. Extaze, viziuni, apariții miraculoase, era ceva aproape de toate zilele în această viață petrecută pe Cruce cu Domnul, ranele căruia le-a purtat vil în trupul său de fecioară plăpândă.

La Piatra Libertății

— Vorbirea d. ministru Gusti —

Cinstită adunare,

Blajul ne-a chemat astăzi cu băta de clopot și cu glasul lui de istorie ca să sărbătorim una din marile zile ale neamului românesc. Această câmpie a Libertății se umple în fiecare an de lume care trebuie să aducă aminte pe acel 40.000 de români adunați la 3/15 Mai 1848, pe aceleași locuri, ca să-și strige dreptul lor la viață ca națiune. Iată, câmpia e ca atunci! Târnavă curge liniștită deoparte, iar dincolo, străjuiesc turnurile negre ale catedralei metropolitane, încunjurată de școlile fericitilor vlădicilor întemeietori. Simion Bărnuțiu își ținea marele lui discurs, întărit de raționamente politice și încărcat de fulgere. Cel mai bun oameni, pe cari îi puteam pune pe vremea aceea în linie, se strânsese în Blaj, și se strânsese mai ales poporul, care avea să hotărască. La aproape o sută de ani de când biserică își înființase aci școlile ei, aceste școli izbuteau să se așeze în fruntea Românilor din Transilvania și să-i ducă la luptă pentru câștigarea drepturilor politice. Curând avea să răsună cântecul lui Mureșan și Avram Iancu, să ridice pe moși în munții Apuseni. Incepuse un nou capitol al istoriei Românilor, care s'a încheiat cu cealaltă mare adunare, din Decemvrie 1918, dela Alba-Iulia vecină, făcută după chipul celei dintâi. Inceputul acesta este în întregime al Blajului, care a decretat pentru întâia oară programul național al românismului, și proclama

rica Domnului, după cum „mai mare“ juseseră și antecesorii mei.

Celor mai mari însă din biserică sa, Domnul le impuse sarcini cu totul opuse sarcinilor „mai marilor“ lumești.

Mai marii neamurilor le stăpânesc pe ele — zicea Domnul Hristos — și ceiace le domnesc făcători de bine se cheamă; iar la voi, la mai marii bisericii, nu e așa. Ci celce este mai mare între voi, să fie ca cel mai mic, și cel dintâi tuturor slugă.

Antiteza aci, nu este între autoritatea ca atare a mai marilor lumești și autoritatea ca atare a mai marilor bisericesti, cași când în biserică n'ar fi autoritate. Căci fiind și biserică o societate compusă din oameni și viețuind între oameni, ea încă trebuie să aibă o autoritate, care să coordoneze faptele provenite dela ființe libere.

Antiteza e cu privire la felul de a privi însăși autoritatea. Căci pe când după mentalitatea omenească, autoritatea e pentru binele mai marilor „mai marii neamurilor le stăpânesc pe ele și cei ce le domnesc făcători de bine se cheamă“ — punctul până unde poate ajunge lașitatea și lingușirea omenească de a zeifica pe tirani — pe atunci în biserică după porunca Domnului cel ce dețin autoritatea nu o dețin spre folosul și binele lor, ci ei trebuie să o folosească spre binele supușilor. Cu alte cuvinte, în biserică Domnului Hristos și după porunca Mântuitorului, superiorii nu sunt puși ca ei înșiși să fie serviți și satisfăcuți de către supuși în toate plăcerile lor, ci ei sunt puși ca înșiși să servească interesele subalternilor lor, bine înțeles prestându-le aceștia ascultare și reverință, căci doar de aceea sunt „mai mari“.

Oamenii bisericii după porunca Domnului, trebuie să fie oamenii jertfei de sine. Aceasta este cheia de boltă a tuturor meritelor de cari se învredniciseră înaintașii mei în interesul binelui obștesc.

Ei și-au iubit neamul, pentru că pildă le dase dumnezeescul Invățător care a plâns asupra Ierusalimului, pe ai cărui fil El voise să-i adune pecum își adună cloșca puilor săi sub aripi, dar fără ca ei să vrea.

Tot din dragostea de neam, unii din ei au pretins drepturi pentru poporul român lobag, expunându-se prin aceasta primejdiei de a fi aruncați pe jereastă, de către puternicii zilei de atunci, pentru cutezanța lor, ori murind în exil, departe de poporul iubit pentru care se expuseseră; alții apoi din ei s'au pus în fruntea deputățiilor trimise pentru dobândirea de drepturi, iar alții și-au petrecut nopțile, lângă lumina câte unui opaiț, descifrând hrisoave din cari să arate dușmanilor neamului legitimitatea drepturilor noastre, ori să dovedească latinitatea noastră, în potriva celor ce o contestau.

În fine alții au luminat cu învățăturile lor mințile celor nepricepuți, deachizând și susținând școli, ori cu dărnicia lor au îmbrăcat pe cei goli și postind au săturat pe cei flămânzi, pentru că toate acestea sunt îndatoriri de ale milostivirii creștine, impuse lor de Mântuitorul Hristos.

Toți aceștia s'au jertfit pe sine pentru ca să plinească porunca Domnului: „Iar voi nu așa, ci cel ce este între voi mai mare să fie ca cel mai mic și cel dintâi tuturor slugă“.

Și după dragostea se răsplătește cu dragoste, cu acest balsam care îndulcește toate asperitățile și nivelează toate contrastele sociale, nu e mirare, domnule ministru, dacă în școlile Blajului vei afla, ceace poate că cu greu vei găsi alurea, și anume că aici să muncește din convingerea care are la bază pe Dumnezeu, care poate obliga în conștiință și pe „mai mari“ și „pe supuși“, și pe dascăli și pe învățăcei. Pentru că la noi sunt păzite cu sfințenie poruncile Mântuitorului: Iar la voi nu va fi așa, cum este la alți oameni, „ci cel ce

este mai mare între voi, să fie ca cel mai mic și cel dintâi tuturor slugă“.

Te rog deci, d-le ministru, să aduci la prea înalta cunoștință a Maiestății Sale Regelui, al cărui sfetnic ești, că Mitropolitul Blajului, conștient de îndrumarea dată lui cu prilejul hirotonirii sale întru Episcop, a păstrat, pe cât a putut, până în cele mai tainice colțuri ale sufletului poporului său credincios, sfânta moștenire ereditară dela înaintași și că va păstra-o și în viitor. Deodată te mai rog, domnule ministru, să aduci la Prea Înalta cunoștință supunerea neclintită și dragostea nefățărită a profesoriei și școlărimii din Blaj față de Regele lor iubit, Patronul Culturii Poporului, cărui ti cerșesc dela Părintele milelor ani mulți glorioși, spre fericirea Patriei.

Să trăiască la mulți ani, Maestatea Sa Regele Carol II, și să înflorească la mulți ani Augusta Casă Domnitoare,

Pelerinajul Universal al Presei Catolice la Roma (2—10 Iunie 1933), cu prilejul anului sfânt. Program general. Comitetele naționale vor comunica aderenților lor condițiile particulare de transport până la Roma. Condiții comune tuturor delegațiilor: 3 Iunie. — Adunarea generală la care se va prezenta un anume număr de chestiuni relative la organizarea Presei Catolice. Această ședință va avea loc în sala cea mare a Cancelariei Apostolice, în prezența personalităților Cetății Vaticanului. 4 Iunie. — Canonizarea fericitului Fournet, ceremonii la care ziaristii vor putea asista. — Vizitarea basilicilor din Roma în automobil. — 5 Iunie. — Ședință închinată afacerilor profesionale. — Vizitarea în automobil a Romei și a catacombelor. — 6 Iunie. — Vizitarea Cetății Vaticanului, și anume a stațiunii de Radio pentru a asista la experiențele Belinografului și pentru a face o comunicare prin radio Presei Catolice Mondiale. — Muzeul Vatican. — Ora de audiență la Papa se va comunica pelerinilor la sosirea lor în Roma. — Un banchet la orele 13 va înfrăți comitetul roman și delegațiile. — Seara, pelerinii vor pleca la Assisi la orele 17,10 și vor sosi la orele 21,08, după ce vor fi schimbat trenul la Foligno la orele 20,25. Tichetele de încartuire se vor distribui înainte de plecarea din Roma. — 7 Iunie. — Vizitarea orașului Assisi în autocar. La orele 17,05 plecarea la Florența. — 8 Iunie. — Vizitarea Florenței. Despărțirea delegațiilor. Grupurile ce trec prin Paris vor pleca în ziua de 8 Iunie orele 15 și vor sosi acolo în ziua de 9 Iunie la orele 14,10.

Pensiunea completă dela ora plecării până la ora sosirii va fi îngrijită de Pelerinaj. — La fiecare națiune, delegatul Biroului Internațional al Pelerinajelor se va putea pune în legătură cu Comitetul național pentru stabilirea condițiilor particulare. — În ce privește taxele de participare, ele trebuie să se fixeze deosebit pentru fiecare țară. Pentru orientare, comunicăm pe cele fixate pentru Franța: 1,500 franci de persoană, cu hotel și călătorie pe calea ferată clasa întâi; 1,200 franci cu hotel și cale ferată clasa a doua.

Două beatificări. Pe cerul Fericitilor credinții mai lucesc două stele. Privirile lumii dreptcredincioase au fost îndreptate spre amândouă de Mireasa Domnului, în aceeași lună de Mai a Anului Sfânt acum în curs.

1. În 7 Mai c. a fost beatificată Ven. M. Vincenția Gerosa. Fericita s'a născut la 29 Octomvrie 1784 în Lovere (eparhia Brescia). La botez primește numele de Ecaterina. Rămasă fără părinți și fără frați, la 21 Noemvrie 1835, după o viață de pletate exemplară, îmbracă halna de călugăriță deodată cu altă soră

de sfințenie, Fer. Capitanio, căreia îi supraviețuște, conducând apoi singură instituția „Surorilor de Caritate din Lovere“, înființată de ele două. Fericita Vincenția e tipul femeii harnice, conștientioase, de marcă antică creștină. „Fără să fie înzestrată cu puteri intelectuale deosebite, — cum scrie păr. Tamborini, biograful său, — fără să clădească pe calcule omenești, fără protecția nu știu căror mari autorități; urmând docilă sugestiilor divine, cu simplitate și umilință și ostentându-se „come un bove“ (vorba dânsel), a isbit să deie bisericii, societății omenești și cerului mii și mii de suflete împăcate, muncitoare și cinștite. La moartea Fericitei, întâmplată în 1847, Institutul număra 24 de case cu 243 călugărițe. Luna aceasta numără 550 de comunități cu 6700 Surori ce se jertfesc prin cele dispensarii, orfanotrofii, institute de rachitici, case penitenciare, azile pentru orbi, oratorii, convicte, azile infantile, etc., prin Italia, Indii, America de Sud și Palestina.

2. A doua oară în luna aceasta a îmbrăcat basilica San Pietro podoabe de mare și sfânt praznic în ziua de 14 Mai, când a fost beatificată solemn Ven. Gemma Galgani. Asupra acesteia o să revenim mai pe larg cu proximalul prilej. Deocamdată notăm doar atâtă că s'a născut la Camilliano, în 12 Martie 1878, din familie burgheză, modestă și onestă. Viața Fericitei e un lanț de suferințe suportate cu resemnarea iubirii eroice. Orfană de mamă, trece cu tatăl-său (farmacist) la Lucca, după un scurt popas la Camaloro. Educația și-o face sub îngrijirea călugărițelor zise ale „Sf. Zita“. Pierde în curând și pe tatăl-său, ca să fie luată, la 1900, în familie, de „plissima famiglia Giannini“, cum spune Decretul bisericesc. Moare în 11 Aprilie 1903, după o viață în care supranaturalul devenise, așa zicând, obișnuit și palpabil. Extaze, viziuni, apariții miraculoase, era ceva aproape de toate zilele în această viață petrecută pe Cruce cu Domnul, ranele căruia le-a purtat vii în trupul său de fecioară plăpândă.

La Piatra Libertății

— Vorbirea d. ministru Gusti —

Cinstită adunare,

Blajul ne-a chemat astăzi cu bătăi de clopot și cu glasul lui de istorie ca să sărbătorim una din marile zile ale neamului românesc. Această câmpie a Libertății se umple în fiecare an de lume care trebuie să aducă aminte pe acei 40.000 de români adunați la 3/15 Mai 1848, pe aceleași locuri, ca să-și strige dreptul lor la viață ca națiune. Iată, câmpia e ca atunci! Târnavă curge lăiniștită deoparte, iar dincolo, străjuiesc turnurile negre ale catedralei metropolitane, încunjurată de școlile fericitilor vlădici întemeietori. Simion Bărnuțiu își ținea marele lui discurs, întărit de raționamente politice și încărcat de fulgere. Cel mai bunii oameni, pe cari îi puteam pune pe vremea aceea în linie, se strânsese în Blaj, și se strânsese mai ales poporul, care avea să hotărască. La aproape o sută de ani de când biserică își înființase aci școlile ei, aceste școli izbuteau să se așeze în fruntea Românilor din Transilvania și să-i ducă la luptă pentru câștigarea drepturilor politice. Curând avea să răsună cântecul lui Mureșan și Avram Iancu, să ridice pe moși în munții Apuseni. Incepuse un nou capitol al istoriei Românilor, care s'a încheiat cu cealaltă mare adunare, din Decemvrie 1918, dela Alba-Iulia vecină, făcută după chipul celei dintâi. Inceputul acesta este în întregime al Blajului, care a decretat pentru întâia oară programul național al românismului, și proclama

Adunarea națională din 1848

Discurs festiv rostit la Piatra Libertății, în 15 Mai 1933

de. Dr. Coriolan Suciu

Încă de pe atunci, prin glasul lui Simion Bărnuțiu, cu 68 ani înaintea președintelui Wilson, din 1917, dreptul natural al națiunii la existența și la libertatea organizării politice proprii.

Suntem astăzi aici ca să rostim încă odată acest adevăr și ca să arătăm orașului dela unirea Târnavelor recunoștința unui neam întreg. Optzeci și cinci de ani au trecut dar fara n'a uitat și în fiecare an calcă acest pământ ca să se umple de putere și de încredere.

De această putere și încredere avem acum trebuință mai mult de cât ori când. Înăuntrul ne așezăm pe o muncă temeinică, în mijlocul celor mai mari greutăți, care nu sunt numai ale noastre și ne-au venit cele mai multe de peste hotare. În afară trebuie să ducem luptă cu toți aceia cari ar dori să micșoreze sub cuvânt de revizuire a tratatelor și se fac a nu ști că Românii stau în pământul lor strămoșesc și că nici o putere din lume nu va fi în stare să-i smulgă din el. De nicăieri hotărîrea unui întreg popor să păstreze, să apere și să împodobească ceea ce are al său și i-se cuvine după toate drepturile, nu e menită să răsune mai puternică decât tocmai din acest Blaj al tuturor luptelor și biruințelor. România nu înțelege să-și părăsească nici un metru pătrat din teritoriu și nici să-și piardă vre-o unul din fiii săi, după ce atâția trăesc astăzi în alte țări.

Pentru întărirea poporului nostru sub toate privințele suntem în ajunul unor mari silințe de mai bună și mai largă îndrumare a culturii. Cel mai înalt cuvânt de îndemn a pornit dela însuși Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, care a strâns într'un singur mănunchiu fundațiile culturale regale înființate de marii Regi ai României, Carol I, Ferdinand I și Carol II, ca să înalțe națiunea prin ajutarea creației științifice literare și artistice și s'o întărească prin răspândirea culturii între cei mulți.

Ministrul Instrucțiunii, cultelor și artelor e hotărît să facă orice jertfă pentru creșterea bisericii, a școlii și a culturii. El știe, că astfel de țării cele mai bune mijloace ca să birue lipsurile materiale și să rămână neclintită în fața ori cărei lovituri s'ar îndrepta împotriva. De nicăeri acestea gânduri nu pot fi mărturisite cu mai mult răsunset decât din Blajul școlilor, bisericii vii și al cărturarilor. El s'a ridicat și a ajuns la însemnătatea pe care o va avea totdeauna, prin grija de suflet și prin iubirea curată și nemărginită de neam. Oamenii pe cari i-a dat, într'o viață de mai bine de un secol și jumătate, sunt pilde fără păreche de învățătură, de muncă, de lepădare de sine, de adevărat misticism și eroism național. Pe fapta lor stă ca pe o peatră de zidire, Blajul văzut și nevăzut, și amintirea și sufletul lor se strecoară încă în lungul străzilor tăcute. După ei se plămădesc alte și alte figuri asemenea lor. Una dintre cele maienerate, e vrednicul urmaș al atâtor mari ierarhi, înalt Preasfințitul Vasile Mitropolitul Blajului, care ne binecuvintează și pune la cale noul și noul școli și așezăminte.

De aceea am alergat astăzi aici atât de însufleșit și ne simțim atât de înălțați, în ziua cea mare a Blajului. El a știut să se închine cu toată evlavla gândului, în halne negre de preot, dar s'a priceput de o potrivă să scoată, când a trebuit din acel gând fapta și să pășească în lume ca un luptător nefricat pentru adevăr și dreptate. Ne închinăm acestui Blaj, glorios, înconjurat de una din cele mai vioae țărâni pe care le are țara și de tineretul de pretutindeni venit să-i primească neasemănata lui lecție. Să nu uite tineretul, ce răspundere și îndatorire mare cuprinde energica și mândra frază făurită la Blaj: mult lăste a fi născut român!

Dacă s'ar realiza viziunea apocaliptică a prorocului Ezechiil privitor la învierea morților; dacă prin o anticipare, am auzi răsunând în Valea Josafatului de lângă Ierusalim trîmbițele judecății din urmă, și am vedea înălțându-se în carne și oase, din țărna pământului care le adăpostește sacrele oseminte, pe eroii cari au împânzit Câmpul Libertății dela Blaj, în cele trei zile glorioase de Mai 1848, am avea în fața noastră o priveliște măreață.

La locul de onoare pe care-l ocupă azi înălții reprezentanți ai Guvernului României întregite și înalt Prea Sfințitii arhiepiscopului ai Blajului și Maramureșului, am vedea stând, ca președinți ai adunării generale a națiunii române din Transilvania, pe episcopii celor două confesiuni românești din Ardeal.

Un septuagenar, cu barba străbătută de firele arginții ale cumineniei bătrânești, iar lângă Dânsul, în frățească dragoste și bună înțelegere, un tânăr prinț al bisericii ortodoxe, plin de voință și putere de muncă, care abia de curând se reîntoarse de pe meleaguri străine, unde primise darul sfânt al episcopiei.

Vlădica unit al Blajului, *Ioan Lemeni*, cel care obținuse dela guvernul unguresc din Cluj permisiunea pentru ținerea adunării, sta alături de episcopul Sibiului, *Andrei Șaguna*, care era nădejdea zilelor de mâne. Ziua mare a reînvierii naționale, i-a făcut să-și uite de certele religioase, provenite din duhul de proselitism, care adesea a învrăjbit și pe slujitorii altarelor.

Ei stau acum braț la braț, umăr la umăr, ca niște frați buni, în interesul cauzei naționale comune a poporului român iobăgit din Ardeal.

Sub președinția și semnul de binecuvântare al acestor doi mari episcopi, buni creștini și buni români, s'a desfășurat măreața adunare națională dela Blaj din 3/15 Mai 1848, amintirea de 85 de ani a căreia o sărbătorim noi astăzi.

Și fiindcă Românii au moștenit dela strămoși loznica: Ab Iove principium, sau: totdeauna lucrul tău să-l începi cu Dumnezeu, de aceea, înainte de începerea lucrărilor adunării naționale, episcopul *Andrei Șaguna* a înălțat o rugăciune ferbinte către cel Atotputernic, să călăuzească pașii națiunii române spre scopul cel dorit: libertatea națională.

Slujba religioasă din catedrală a episcopului unit se complecta astfel prin rugăciunea sub cerul liber a celui ortodox.

Pe tribuna improvizată, pe locul unde se înalță, refăcută din propriile-i sfărâmat-uri, această Piatră a Libertății, modest semn comemorativ al unui mare eveniment istoric, se urcase primul vicepreședinte al adunării, omul poporului, marele profesor și profet al acelor zile: *Simion Bărnuțiu*. Cel care în prezintă, în Catedrala din Blaj, în fața intelectualilor neamului, într'un discurs neperitor, fixase în mod magistral drepturile limbei și ale națiunii române și făcuse să amuțească orice veleități de unire a Ardealului cu Ungaria, acum sta drept în fața unui neam întreg care-și aștepta solia mântuirii naționale.

Cu tonul său domol și blând, ar-

hanghelul dela 15 Mai 1848, întorcându-se spre cele patru puncte cardinale ale Râtului Grecilor, care din acel moment devenea Câmpul Libertății, repeta dorințele principale ale Românilor, stabilite în patru puncte. Iar după ce națiunea română a fost declarată și proclamată de națiune de sine stătătoare și de parte întregitoare a Transilvaniei pe temelul libertății egale, Bărnuțiu da de știre că se depune jurământul național.

Deodată zeci de mii de brațe se înalță spre cer și buzele setoase de libertate națională rostesc după Bărnuțiu: »Eu N. N. jur în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Dumnezeului celui viu... cum că voi susține totdeauna națiunea noastră română pe calea dreaptă și legiuită, și o voi apăra cu toate puterile în contra oricărui atac și asupriri, nu voi lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor Națiunii Române, ci voi ține și voi apăra legea și limba noastră română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea... voi conlucra după putință la desființarea iobăgii... nu voi încerca să asupresc pe nimeni, dar nici nu voi suferi să ne asuprească nimeni... Așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi dea mântuirea sufletului meu. Amin!«

De când e Ardealul nu s'a pus jurământ mai sfânt și mai emoționant decât acesta, prin care membrii unei întregi națiuni se legătuiau, că vor sta totdeauna unul pentru toți și toți pentru unul, apărându-și libertatea și naționalitatea cu puteri unite.

La masa celor 10 secretari ai adunării naționale, lua note pentru gazeta sa al doilea vicepreședinte al adunării, un alt fost profesor blăjan, venit din orașul de sub poalele Tâmppei, unde a dus sămânță de învățătură din focarul dela Blaj. E negustorul de substantive dela Brașov, bărbat mic de stat, dar mare la sfat — *Gheorghe Barițiu*, părintele gazetăriei române din Ardeal, cel care la adânci bătrânețe va eterniza, cu o deplină seninătate, în ale sale »Părți alése din istoria Transilvaniei«, cele mai frumoase pagini din câte au fost în istoria Românilor de dincoace de Carpați, înainte de glorioasele zile ale unirii naționale — dela sfârșitul anului 1918.

Alături de Barițiu am vedea pe primul dintre cei 10 secretari, pe canonicul cu figura osoasă, părul stufos și ochii scăpărători, care cu pana de gâscă în mână sta plecat asupra filelor de hârtie, pentru a prinde imaginea vie a evenimentelor, atât pentru procesul-verbal care trebuia să se redacteze, cât și pentru ziarul său »Organul Luminării«, devenit din acea zi »Organul Național.« E savantul, care ani îndelungați va fi socotit de mintea Blajului, de Mentorul și Nestorul Românilor din Ardeal: *Timotei Cipariu*.

De cealaltă parte Cipariu era flancat de un frate ardelean, reîntors cu acest prilej din »țară« și care și înainte de întoarcerea sa la vatra părințească da zo compatrioților săi să activeze, să nu ste cu mâinile în sân, căci porumbii nu ca fripți în gură. E profesorul dela Bucureș

August Triboniu Laurian, care în ziua următoare va lămuri, cu atâta elocvență și putere de convingere, cele 16 puncte ale petițiunii naționale, care urma să fie înaintată împăratului dela Viena și Guvernului din Cluj, încât dimpreună cu Bărnuțiu și Barițiu va fi purtat în triumf pe umerii poporului.

Ioan Popazu, Demetriu Boeriu, Paul Dunca, Gheorghe Anghel, Ioan Bob, Petru Maniu și Ioan Bran (Pop) de Lemeni, complectau seria celor 10 secretari, cari aveau să iscălească protocolul adunării generale, ținută pe Câmpul Libertății.

Ca localnic, se sbătea pentru buna rânduială a adunării cel care are meritul de a fi redactat și răspândit, cu ajutorul studențimei din Blaj, proclamația care chemase lumea la întâia adunare dela Blaj, la cea dela Dumineca Tomii, din 30 Aprilie. Am numit pe profesorul *Aron Pumnul*, creatorul de mai târziu al școlii naționaliste române din mândra Bucovina.

Iată-l pe vicarul dela Șimleul Silvaniei, care după 1848 va începe seria metropoliilor Blajului, ridicându-se și cerând, ca de aici înainte în actele oficiale Români să se numească Români, iar nu Olah și Walach. E acel *Alexandru Șterca Șuluțiu*, care va lăsa să i-se graveze pe piatra de marmoră, dela mormântul său din cimitirul de alături, epitaful: »Numai moartea mă desparte de națiune«.

Pe întinsul Câmp al Libertății se înalță și alte tribune, de pe cari propovăduiesc evanghelia libertății naționale câțiva tribuni, în frunte cu cancelistul *Alexandru dela Budăi*, devenit mai târziu *Alexandru Papiu Ilarian*, autorul »Istoriei Românilor din Dacia superioară« și ministru de justiție al lui Vodă Cusa.

Era de față la adunarea din 15 Mai, așa zicând tot ce avea Ardealul românesc mai select ca intelectualitate, atât clerici cât și laici.

Erau de față și oaspeți dragi de dincolo de Carpați, din Muntenia și Moldova: *Dimitrie Brătianu* și *Cuza*, *Ruso* și *Alexandri*, *Bălcescu* și *Negri*, *Sion*, *Lascăr Rosetti*, *Nicolae Ionescu* și atâția alții, pe cari li atrăgea la Blaj glasul sângelui, sentimentul unității naționale, dorința înfăptuirii României Mari, pe care ei atunci o preconizau sub forma reînvierii Daciei Traiane.

Era în sfârșit de față elementul cel mai de seamă prin numărul și puterea lui combativă, era talpa țării, cele peste 40 mii de țărani români, cari la glasul de chemare al tinerimei române care în vacanța Paștilor cutrierase toate satele Ardealului, s'a revărsat spre Blaj ca un torent ce înlătură din calea sa toate piedecile naturale sau artificiale. Țărănimea română, în haine albe de sărbătoare, cu frunză verde în pălărie, venise în frunte cu preoții cari purtau crucea mântuirii, venise, condusă de tineri advocați, canceliști, studenți și clerici, improvizați în tribuni ai poporului, deveniți mai târziu unii prefecți de legiuni. Ei se salutau cu creștinescul *Hristos a înviat*, la care mai adăugau lozincă zilei: *Libertatea a înviat*; iar confrății răspundeau: *Adevărat că a înviat*.

În jurul tribunelor și a frunțășilor națiunii, se înșiriau în pălcuri, legiunile de mocani și moți, conduse de regele munților *Avram Iancu*, de avocatul *Buteanu* și de popa *Simion Balint* din Roșia Montană. Alături stăteau tărâvenii lui *Axente*

Sever, mărășenii lui *Vasile Moldovan* și a lui *Popa Vlăduț* și *Oâmpenii* lui *Papiu Ilarian*. Ei toți veniseră să scuture lanțurile iobăgiei medievale, să protesteze contra unirii Ardealului cu Ungaria, și să repună limba și poporul român la loc de cinste, alături de privilegiații sorții de până atunci ai Ardealului.

Ținuta, moderațiunea, cuviința, spiritul de ordine al poporului român, adunat la Blaj ca să-și proclame drepturile sale omenești și politice, a fost de atare, încât a insuflat respect și străinilor unguri și sași cari au fost de față, și a stors chiar și admirația generalului *Schurter*, comandantul armatei concentrată la Blaj pentru menținerea ordinii.

Vasta privește a sărbătoreștilor haine albe țărănești era întretăiată ici pe colo de negrețele intelectualilor, cari dirijau orchestrația și buna rânduială a masei țărănești, precum și de mărunțișul școlăresc, care plin de curiozitate și de însuflețire, ținea să fie și el de față la această ne mai văzută adunare, unde se desbătea soarta poporului român din Ardeal și la reușita căreia contribuise și el, în largă măsură, fiind ei eraminicii cuvântului de chemare lansat de profesorii lor. Școlarii mai în vârstă erau atât de înflăcărați încât, după spusa unuia dintre dâșii, nu puteau nici mânca, nici dormi, nici studia, ci mistuiți de focul însuflețirii naționale ar fi dorit ca cineva să li conducă pe câmpul de bătaie și să cucerească cu ei o parte din lume.

Trei zile a ținut această adunare națională, în care s'a trasat calea pe care avea să evolueze destinul poporului român, până la înfăptuirea unității naționale din zilele noastre.

Trei zile de bucurie, trei zile de sărbătoare, de înfrățire și împăcare a tuturor inimilor, au fost aceste zile de Maiu 1848.

Ca o încununare a ostenelelor acestor zile, a urmat darul de sus al Domnului, sub forma unei ploii îmbelșugate, care a fost socotită ca botez al libertății naționale.

Țăranii puteau să se imprăstie pela vetrele lor, cu conștiința împăcată, pentru că hotărârile salvatoare erau luate, cele două delegații, cari aveau să ducă cererea națiunii la împăratul dela Viena și la dieta din Cluj erau alese, având în frunte pe cei doi episcopi: *Șaguna* și *Lemeni*.

Munții și văile Ardealului răsunau de accentele cântecului național »Deșteaptă-te Române«, făurit ad-hoc de bardul *Andrei Mureșianu*, și de accentele marșului lui *Iancu*: »Astăzi cu bucurie Românilor veniți.« — Parcă nici când n'a fost cântat cu mai multă inimă refrenul: »Murim mai bine în luptă cu glorie deplină,

Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost pământ.«

Intelectualii ardeleni mai rămăneau la Blaj, să fixeze în toate amănuntele, demersurile ce urmau să se facă; iar frații de dincolo de munții de zăpadă apucau spre căminurile lor, ducând în suflet imaginea adunării naționale, răscolitoare de sulete, de pe Câmpul Libertății dela Blaj, și nutrind în adâncul inimii lor visul unei noi Dacii, care trebuia să renască prin »virtus romana rediviva«.

Bardul dela *Mircești* putea să versuiească din acest prilej:

*„Fraților, nădejde bună, fiți cu toții în veselie,
Cerul însuși ocrotește scumpa noastră Românie!
Azi e ziua de nviere a românului popor,
Care singur își urzește dulce, mândru viitor!“*

Orizonturi noi se deschideau pentru neamul românesc. Strămoșii noștri, pătrunși de fiorul renașterii naționale, vedeau reînălțându-se din cenușă acea pasere *Phönix* mult dorită: *Dacia fericită*.

Dar drepturile, de cele mai multe ori, nu se câștigă prin vorbiri și petiții. Ele nu sunt trainice, decât dacă poartă pece-tea jertfei de sânge.

Pentru câștigarea libertății naționale și pentru pregătirea independenței și unității naționale, se cerea dela neamul românesc și tributul sângelui. — Nobilul său sânge și l-a vărsat din belșug poporul român în lungul și latul câmpiilor și munților Ardealului, în anii de vrăjbi 1848-49.

Se împlinesc 85 de ani dela acele zile mari, când Români din Ardeal, într'un nobil avânt sufletec, s'au știut ridica ca un singur om, au stat drept în fața sorții ca în fața morții, și-au strigat cu tărie postulatele lor naționale, au așteptat să se reverse ca o binecuvântare asupra lor dreptatea dumnezeiască, dar n'au pregetat să încerce realizarea acestei dreptăți prin supremul sacrificiu omeneșc: averea și viața. — Cinstindu-le memoria, să fim vrednici de pilda și jertfa vieții lor!

*

De încheiere, un cuvânt către voi iubită tinerime.

Voi, reprezentanții tineretului școlar dela atâtea școli din întreg cuprinsul țării întregite, ați grăbit la serbările dela Blaj, ca să dovediți vigoarea voastră fizică prin concursurile gimnastice și atletice, și să vă potențați energia sufletească prin baia naționalismului integral, care nicăiri nu ținește cu mai multă putere, decât pe această Câmpie, în apropierea acestei *Pietri a Libertății*.

Exemplul înaintașilor noștri, pilda vieții și a jertfei lor, să ardă ca o candelă nestânsă în sufletele voastre.

Noi, ce e drept, am fost generația norocoasă, care am văzut sub ochii noștri realizându-se idealul libertății și unității naționale, visat și preconizat de generația dela 1848. — Dar să nu uităm vorba înțeleaptă a lui *Ghoethe*, că numai acela merită libertatea și viața, care trebuie, care știe să și-o câștige zilnic.

*„Avem o mândră țară,
Prin timp de jale amară
Strămoșii se luptară
S'o scape de păgâni...
Azi singuri noi Români
Suntem în ea stăpâni.“*

Dar datoria noastră e să o apărăm și să o păstrăm neștirbită.

Campania revizionistă e în floare. Asupritorii de ieri, ar dori să devină și asupritorii de mâine.

Noi însă să fim gata să dovedim, că'n aste mâni mai curge un sânge de roman.

Increzători în destinul măreț care așteaptă România întregită, pătrunși de focul iubiri de patrie, păstrând credința și dragoste marelui nostru Rege *Carol II*, respect și ascultare înțelepților lui sfințici, noi nu trebuie să avem nici o îndoială că, în lupta pentru existența națională și în concurența pacinică dintre neamuri, poporul românesc nu ar triumfa.

Deci, sus inima frați Români și iubită tinerime, pentru că învingerea este a celor cari se încred în ea, iar dreptatea noastră, este dreptate în veac.

Renaștere

Din istoria literaturii franceze contemporane
de prof. Ioan Vultur

Dacă aruncăm o privire asupra cărților franceze cari rețin atențiunea mulțimii, putem spune, că în Franța de azi nu sunt decât două literaturi: literatura senzuală care are de scop exploatarea industrială, și literatura catolică, singura care are onoarea de a reprezenta arta. Asta datorită unei renașteri vrednice de toată admirația.

Renașterea catolică în literatura franceză contemporană își are începutul în veacul trecut, pe când trăia un Flaubert, care blestema creștinismul pentru faptul, — spunea el, — că ar fi distrus frumosul; pe când trăia un Renan, care voia să înlocuiască religia și morala cu știința; un Taine și un Littré, cari au voit ca în câțiva ani să stingă toate luminile cerului!

Au trecut de atunci aproape trei sferturi de veac. Și mai sunt încă mulți dintre aceia cari au auzit strigătele blasfematorii ale dușmanilor supranaturalului. Luminile cerului nu s'au stins; dinpotrivă lucesc mai viu. Știința n'a putut înlocui religia și morala, iar creștinismul nu numai că n'a distrus frumosul, dar ne-a descoperit adevăratul și veșnicul frumos.

Majoritatea filozofilor francezi de azi, în frunte cu Jaques Maritain, conduc gândirea spre doctrina sf. Toma de Aquino, principiile filozofilor. Istoricii preaslăvesc opera Bisericii catolice. Criticii arată că adevăratele și cele mai bogate izvoare de inspirație ale poeziei sunt credința și iubirea creștinească. Romanțierii văd în legea morală o realitate vie și sacră, pe care dacă o vatem nu rămân nepedepsit, iar poezii cântă frumuseța religiei catolice. Așa încât literatura franceză de azi, — literatura care valorează, — are o rezonanță catolică.

Cauza principală a acestei schimbări este moartea șcientismului care a îmbătat, vremelnic, spiritul francez. Știința, sortită, după părerea lui Renan, să distrugă totul, s'a constatat că n'a distrus nimic, ci a întărit totul, și cei cari vorbesc astăzi în numele ei nu mai sunt Renan-ii, ci acela cari se închină Adevărului veșnic, lui Isus Hristos!

A doua cauză a renașterii catolice în literatura franceză contemporană pare a fi dorința spiritelor de a găsi un punct stabil. Spiritele nu vreau să mai plutească în șovăeli obscure, în scepticisme deprimante. Azi se caută ceea ce e clar și logic; se caută certitudinea și soliditatea unui punct fix. Spiritele vreau să se oprească la o doctrină puternică. Această stare sufletească e în favoarea tomismului, și conduce drept la Biserică, singura care poate oferi o doctrină vie, precisă și nemutabilă.

La aceste cauze să se mai adaugă: bogăția artistică a catolicismului, cu viața lui sacramentală, cu dogma comuniunii sfinților etc. Să se mai adaugă apoi și reorganizarea învățământului confesional catolic și altele multe. — Toate aceste cauze diverse au acționat în mod simultan, suscitând o mulțime de artiști catolici și pregătind un public potrivit cu sensibilitatea lor și capabil de a înțelege.

Printre inițiatorii și realizatorii acestei mișcări literare, amintim numai câțiva:

1. *J. Karl Huysmans*. La început naturalist grosolan, ateu, frecventator asidu al logilor francmasoni, zdruncinat de magia negră. Desgustat de mediul viciat în care a trăit, obosit de scepticism, Jovis Karl Huysmans, s'a refugiat în evul mediu, care l-a plăcut nespun de mult, și a constatat că tot

ceea ce l-a încântat în acest ev e de esență creștină. Dar Evul mediu se perpetuă printre noi prin minunatele catedrale gotice, prin serviciile liturgice, și printr-o mulțime de forme ale artei. Luă deci calea spre Biserică, păzitoarea artei. Convertirea sa fu aceea a unui artist, dar și a unui om desgustat de lume și de sine, motivată de dorul unei mângăeri sufletești; e și o convertire supranaturală, fiind lucrată de grația dumnezeiască. Prin ultimile sale lucrări, cari sunt niște capodopere universale, Huysmans a săvârșit un apostolat fecund, arătând lumii, dar mai ales dușmanilor Bisericii, splendoarea artei catolice, arătând necredincioșilor că Biserică este primitoare a tuturor formelor de artă, și că ea nu cere decât o intențiune dreaptă și bunăvoință.

2. *Paul Bourget*, cel mai celebru romanțier francez, a contribuit foarte mult la renașterea catolică. Aproape din toate operele sale relesă convingerea că legile morale și religia sunt semnele și condițiunile sănătății societății. Pe altă parte, respectul legilor morale și a religiei dă sănătate sufletului, — și că nimeni dintre cei cari calcă legile nu rămâne nepedepsit!

3. *Paul Claudel*, ambasadorul francez dela Bruxelles, e un poet mistic, asemenea lui Dante. Opera sa nu e decât un serviciu divin care înalță pe om la Dumnezeu!

4. *René Bazin*, a cărui mormânt e încă destul de proaspăt, a aflat în catolicism, pe care l-a înțeles și l-a iubit, explicația artistică cea mai adecvată a naturii și a omului. Opera sa trăește din cel mai curat catolicism. Personajele sale simt creștinește. Acest romanțier popular, ne face să înțelegem că religia servește de bază tuturor marilor realități sociale cari sunt salvarea statelor: familia, patria, ordinea etc., că religia este suportul carității și a dreptății frățești unite, fără de cari, și fără de unirea căroră, pacea socială nu este stabilă și că fără religie nu este posibilă refacerea unui stat.

5. *George Goyau*, istoric celebru, a întreprins o triplă anchetă asupra activității sociale a catolicilor, asupra vieții intime a sufletelor creștine și s'a convins și dânsul și la rândul său vrea să ne convingă și pe noi, dar mai ales pe conducătorii politici a neamurilor, că societatea modernă trebuie să se pătrundă în toate activitățile sale de energia spirituală a catolicismului! Această operă de reînnoire, Biserică vrea s'o ducă la bun sfârșit și lumea modernă are mare lipsă de ea. Aceștia li-se alătură: Henri Bordeaux; Francis Jammes; Charles Péguy; Louis Mercier; Emile Baumann; Charles Le Goffic; Louis Le Cardonnel și alții mulți, cari toți au cunoscut adânc catolicismul, l'au iubit, l'au trăit și au încercat să-l eternizeze în scrierile lor. Așa că opera acestor glorii a literaturii franceze moderne nu este construcția frictivă a unei retorici evlavioase, ci expresiunea spontană a sufletului creștin care știe să trăiască din sf. sacramente.

Renașterea catolică s'a manifestat și prin sforțări colective destul de numeroase: Asociația scriitorilor francezi catolici; asociația ziaristilor francezi catolici; — revistele și ziarele, printre cari amintim: *Les Études* a părinților Jesuiți; *La Revue française*; *Les Cahiers Catholiques*; *La Revue Apologetique*; *La Croix* a Părinților Asumptioniști și altele multe, cari au dat totdeauna o mare atențiune literaturii. Franța așteaptă încă mult dela această renaștere a sa. Dovadă publicul cititor, care cere să i-se scrie în spirit catolic, — și literatura însăși scrisă nu pentru a servi cauza direct catolică, ci pentru a răspunde exigențelor publicului!

Lucru pe care-l înțeleg deplin o sumedenie dintre literații săi mai noi, — spre cinstea lor și folosul marelui public cititor.

Printre bunii credincioși din Bihor. Mult dorit de fiii săi sufletești, *I. P. S. Valeriu al Orăzii*, a răspuns acestei dorințe, cercetându-l la el acasă. Seria vizitațiilor canonice a început-o Duminică dimineața în 30 Aprilie c., cu parohia *Haleu*. Slujba arhierescă la care dă răspunsurile corul teologilor, și cuvintele părintești, ascultate cu pietate de mulțimea credincioșilor, lasă urme neuitate.

Calea spre Borozel, — alt obiectiv al înaltei vizite arhieresti, — duce prin *Aleșd*, unde marele Păstor, întâmpinat fiind de autoritățile bisericesti și civile, se oprește mulțumind lumii adunate pentru sentimentele de dragoste dovedite și povătuindu-i să se ferească de molima sectară ce încearcă să-l captureze în mrejele sale. — Ajuns la *Borozel* e așteptat la hotarul comunei de un banderiu de călărești, la intrarea în sat de populație și de autoritățile civile, iar la biserică de un sobor de preoți în frunte cu p. protopop Gh. Maior. Slujbă pontificală; predică arhierescă și aici, ca după masă înaltul ierarh, în calea spre reședință, să viziteze alte două parohii: *Topa de Criș* și *Auseul*. Pretutindenea: popor bine educat sufletește, iubitor de cele sfinte și respectuos față de conducătorii săi.

Știri mărunte

Oaspe înalt. De sâmbătă până Marția trecută Blajul bisericesc a avut un oaspe ales: pe Preasf. Alexandru al Maramureșului. În acest răstimp înaltul ierarh, între altele, a hirotonit un cleric, a slujit. Luni, sf. liturghie pontificală în catedrală și și-a rostit însufleșita predică ocazională. — Tot timpul, Preasfințitul a fost oaspele p. mitropolit Vasile.

Ploala harurilor. Ușor de înțeles să ne gândim la misiunile populare. De astă dată încreștăm cele ținute în eparhia Orăzii. Seria s'a început cu *Ortelecul*, unde a predicat *P. Ion Gârleanu*. S'au botezat două persoane din părinți bapțiști; s'au înscris o mulțime de credincioși în Societatea Inimii lui Isus; s'au mărturisit și cuminecat peste 1300 de inși. La *Tiream*, și în celelalte parohii ce urmează, predică *P. Dominic Neculăș*, misionar diecezan. Se mărturisesc și se cuminecă 800 de inși (între cari și romano-catolici). La *Zelani* se notează 132 mărturisiri și cuminecări. La *Sâplac* așijderea: se cunună o păreche pânăci concubinară; se botează un tânăr din familie bapțiastă, se mărturisesc și se cuminecă 468 de persoane. La *Reșighea* (ca la Ortelec și Tiream) misiunile țin o săptămână întreagă. Se apropie de sântele Taine 1284 de persoane. La procesiunea euharistică de peste 2 ore pe străzile satului au luat parte mai bine de 2500 de credincioși din localitate și satele din jur.

„Monitorul Oficial“ a împlinit un veac de viață. Sâmbăta trecută a fost suta de ani de când a luat ființă întâia gazetă oficială română. Din acest prilej s'a aranjat o aniversare sărbătorească, la care a luat parte și Suveranul cu Premierul Țării, și multe alte notabilități. Serviciul religios l'a săvârșit arhierul Platon Ciosu dela Patriarhie. Însemnătatea evenimentului prăznuit a fost reliefată îndeosebi de Majestatea Sa Regele, care între altele a remarcat că »răsfoind foile îngălbenite de vremuri ale gazetei, vom vedea tot sbuciumul și toată lupta de toate zilele a întregului nostru popor« în suta de ani încheiată.

O sută pentru unu. »Osservatore Romano« din 28 Aprilie c. aduce o notiță mișcătoare, din peana p. jezuit G. Germain, rectorul universității »Aurora« din Shanghai. E vorba de Dr. Hu Ting-fu student, apoi profesor univ. de medicină la facultatea respectivă din numitul

oraș. S'a botezat puțin înainte de moarte. Soția sa a făcut la fel: s'a botezat și ea, cu cei doi băieți ai săi. În curând a bătătorit același drum și d. Tven, socrul doctorului Hu-Ting-fu, deși după crâncene lupte sufletești, ca unul ce făcea parte dintr-o veche familie de mandari. Fapta bătrânului a stârnit furtună cumplită în familie. Nevasta și feciorii să-l sfășie, nu alta. El însă a răbdat, — a tăcut și s'a rugat. Și cu dânsul împreună s'a rugat și fiică-sa, ajunsă institutoare la o școală de fete, condusă de călugărițe, și cei doi orfani. Și n'a trecut mult și ruga le-a fost ascultată: fratele mai în vârstă al d. Tven, mandarin de peste 20 de ani, mișcat de cele văzute, s'a convertit și el la creștinism. Și cu dânsul deodată alte, cam 100 persoane câte compuneau numitele familii. — Moartea creștinească a unuia a rodit nașterea sufletească a altor o sută.

Locale. Dumineca viitoare, a SS. Părinți dela Niceea, va predica în catedrală păr. Ioan Vultur, prof. la liceul de băieți.

„Apostolle” bine plătită. „Le Journal Officiel”, organul parlamentului francez din acest an, are pe pagina 1176, între alte rubrici, și una intitulată: pensiuni civile. Referindu-se la un decret ministerial din 13 Ian. 1933, organul din chestie încreștează faptul că d. A. Leon Blum primește, retroactive până la 4 XI—32, o pensie anuală de 34.661 franci francezi. — Aici să se noteze, după cum remarcă „La Croix”, că cinstitul d. Blum e în vârstă de 35 de ani; a făcut cinci luni de serviciu militar în vremea războiului; e consilier de stat onorific (sigur că și această „onoare” își are plata sa), parlamentar, șef al socialiștilor, misit internațional și campion al pacifismului, — tot situații unde dacă nu plouă, apoi tot picură. Cu toate acestea: Leon Blum încasează anual 34.661 franci pensie civilă, — așa cum i-se cade unui veritabil apostol al laicismului și anticlericalismului.

Școală pentru apologeți. A deschis-o asociația „Catholic Evidence Guild” din Baltimore. Impulsul a pornit dela doi mireni. Conducerea o are preotul Dr. John Russel. Controlul îl fac alți patru preoți, din încredințarea arhiepiscopului Curley din Baltimore. Deocamdată cursul are numai o clasă, cu 24 ascultători. Vor fi temeinic instruiți în toate chestiile apologetice, pentru a putea răspunde la orice atac. Menirea lor este să-și deprindă apostolatul în adunări populare și de stradă. Predica le va fi însă interzisă.

Șapte sute cincizeci Km. pe jos, numai să vadă pe Papa. A făcut acest lucru de admirat credinciosul italian Gaetano Finottello din Pordenone. A luat-o per pedes, dela Udine până la Roma, mânat de dorul de a săruta dreapta Sf. Părinte și a-i primi binecuvântarea. Deși în vârstă de 78 de ani, greutatea drumului nu l-au spăimântat. Le-a și biruit pe toate, susținut fiind de razimul tare al credinții (cum spune dânsul), așa că spre sfârșitul lui Aprilie din acest an și-a văzut visul cu ochii; a fost primit și el cu prilejul unei audiene generale; a văzut, cu ochii plini de lacrimile bucuriei, pe Sf. Părinte: și-a spus urările de bine, și-a cerut iertarea păcatelor (tot vorba dânsului), a sărutat sfințita dreaptă, a luat binecuvântarea mult dorită, plecând cu sufletul împăcat și inima veselă spre casa sa.

† Văd. Rozalia Coltor n. Socaciu și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului la 19 Mai c. în anul 80 al vieții. Impăcată cu Dumnezeu pe care l-a slujit cu credință pilduitoare viața întreagă, venerabila mamă a păr. canonic Dr. Ioan Coltor, a Dnelor Maria Suci și Emilia Hopârtean — cărora și pe această cale le exprimăm sincere condoleanțe — trece la cele veșnice cu mângâierea de-a fi văzut ridicându-se în juru-i o frumoasă și mare fa-

milie creștinească, în care biserica noastră numără nu mai puțin de cinci preoți vrednici. — Fie-i partea cu dreptii!

† Ioan Malor, fost director al domeniilor mitropoliei din Blaj, fost consilier agricol, comandor al „Coroanei României”, a trecut la cele veșnice, împărțit cu sf. taine ale muribunzilor, la 19 Mai c. în Cluj. — Rămășițele pământești se așează astăzi spre veșnică odihnă în cimitirul din Blaj. — Odihnească în pace!

Mulțumită. Preotul și curatorul parohiei Clopotiva aduc mulțumiri publice familiei Dui Simion Gherman, notarul acestei comune, pentru donația făcută bisericii: un prea frumos prapore în valoare de lei 1600. — Bunul Dumnezeu să le răsplătească însutit! (Preot Iuliu Gherghel).

Telefonul „Unirii”

B. Cluj. „Casa Școalelor” o fi făcând ea și bine cu cărțile ce tipărește. Cert este însă, că face și multe boboabe. Se pare că nu prea e control la alegerea cărților și nici principiile morale exagerate nu turbură conștiința conducătorilor. Acum de curând, de pildă, s'a trimis oficial pentru bibliotecile școlare o cărțuie care merită cu totul alt nume decât acela de literatură. — Cum vom avea prilejul să arătăm în curând. Până atunci, puținică răbdare!

D. București. Citim și noi „Glasul Monahilor”. Nu ne îndoiim de râvna și sinceritatea celui care îl scoate cu multe și felurite cazne. Dar râvna pravoslavnică și burzuluiala pletoasă față de tot ce nu-i bizantin, încă nu ajunge. Dăm o pildă. Nu de mult, într'un „Telefon”, făceam îndurerata observare, că prapastiile dogmatice între noi și ortodocși se tot înmulțesc și se adâncesc, biserica răsăriteană apropiindu-se pe nesimțite de protestantism. Pentru asta „Glasul Monahilor” s'a supărat și în ultimul număr, ne dăscălește așa: „Uniții ne compătimească pe noi, când în realitate ei prin concordat au devenit catolici sadea și credem că... le va lungi Dumnezeu viața ca să vadă sfințele icoane înlocuite cu statui, sfânta împărțășanie cu buline, iar închinarea să fie făcută cu două degete dela stânga spre dreapta!” — Erezii grozave, nu-i vorba! Cu așa păgâni de sigur nu s'ar putea împăca nici odată cucernicia monahicească răsăriteană! N'ar strica însă să învețe puțină teologie!

P. Reghin. „Săptămâna cărții”, organizată pe întregă țara în zilele de 20—27 Mai c., e cu neputință să treacă fără a lăsa urme bune. Între altele una e sigur: bibliotecile, atât cele private cât și cele publice, se vor îmbogăți cu un număr frumos de volume. Hotărîrea librărilor de a vinde în acest răstimp produsele tipăriștilor cu 20% reducere, e dintre cele mai ferice, și binevenite. Preoțimea și dăscăliștea o să folosească după cuviință acest prilej norocos ce se imbie pe neașteptate. Credem cu tărie acest lucru, și ar fi din cale afară trist să ne înșelăm, pe lângă toată criza actuală.

S. Târgoviște. Este firesc și fatal. „Sinodul ecumenic” ortodox, cu care confrății se joacă solemn de-a „uite popa, nu e popă”, trebuie neapărat și nesmintit să se țină în România. Din asta nu lăsam. Argumentele pe cari ni-le dă d. I. G. Savin, într'un număr recent al „Calendarului”, sunt, fără îndoială și fără răutate, convingătoare. — Totuși, poate că mai întâi ar trebui hotărîrea ținerea faimosului sinod, amânată acum sine die, ori, ca să fim mai în stil, la calendarele grecești. Altfel păcat de toată zdroaba și frământarea pentru găzduirea lui!

Comitetul Diecezan AGRU Oradea

Convocator

Conform articolului 18 din statutele generale ale AGRU-lui de pe teritoriul diecezei Române Unite a Orăzii, pentru ziua de 28 Mai 1933 în Șimleul Silvaniei, cu următoarea ordine de zi:

I. Ședința administrativă, pentru alegerea noului comitet.

II. Ședința festivă.

1. Deschiderea congresului, prin I. P. S. Sa Domnul Episcop Diecezan.
2. Raportul secretarului general,
3. Raportul casierului,
4. Raportul comitetului de cenzori,
5. Cuvântul președintelui comitetului diecezan.

6. Eventuale propuneri,

7. Închiderea congresului.

Congresul va fi împreună cu un program compus din predică, conferințe, liturghie pontificală, procesiune euharistică, întrunirea tineretului și o convenire socială.

Oradea, 11 Mai 1933.

Secretar general

Indescifrabil

Președinte

Indescifrabil

Concurs

pentru ocuparea postului vacant de cantor în parohia gr. cat. Bistrița (jud. Năsăud). Termenul este până în 30 Iunie 1933. — Reflectanții vor înainta cererile împreună cu diploma de cantor dela Blaj până la data de mai sus Of. par. și se vor prezenta în una din duminici la s. biserică. Sunt preferiți cei ce știu conduce corul bisericii.

Bistrița, la 10 Aprilie 1933.

3—3 (145)

Curatorul

Hotel de închiriat

Hotel „CENTRAL” din centrul orașului Blaj, având cafenea și restaurant, se exaren-dează, dimpreună cu întreg aranjamentul.

Ofertele să se trimită la adresa băncii „PATRIA” din Blaj.

144 3—3

FRIDERIC HÖNIG

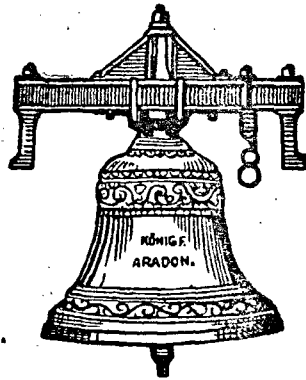
ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rehizite și șcaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

8—12

In atenția parohilor și curatoratelor bisericești!

COMANDAȚI

CLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA

CLUJ, Str. Regina Maria No. 43.

TOT AICI: Policandre, Steșnice, cruci, Ornate și Recvizite bisericești, Prapori, Cărți și imprimate preoțești și de rugăciuni. „CĂRAREA FERICIRII” aprobată de P. S. S. Episcopul Hossu, legată în celoid 450; în piele 3—400; în pânză 150; în carton tare 100; broșat 75 Lei, conține toate rugăciunile, paraclisul și slujba. CĂRTICICA LUI SFT. ANTONIE DE PADUA în legătură carton tare 25, broșat 20 Lei. Diferite predici, VERSURI LA MORȚI (cântări funebre pentru femei, bărbați și copii) Lei 32. — Teatre populare și școlare, monoloage, dialoge. — Medalii de aluminiu pt. Reuniuni, cu inscripție după dorință, etc.

Se execută Iconostase după cerință, cu Prețuri convenabile.

Cereți Oferte.

Cereți prețcurant detaliat